

Taqueté met schuine lijnen

een antieke weefselstructuur met een nieuw gezicht

Tekst en detailfoto's:
Mirja van der Molen-Wark.
Foto's kleden: Charlie Riera.
Tekeningen: Henk Beukers naar de
gegevens van Mirja v.d. Molen-Wark.

In 1990 en 1991 stond er in dit tijdschrift een serie artikelen over de antieke weefselstructuren taqueté, samiet en lampas van de auteur Liban Pollet. Liban en twee groepen weefsters – waartoe ik ook behoorde – zijn in die periode een jaar lang diep ingegaan op de technische en creatieve mogelijkheden van deze technieken. Er ontstonden veel uitzonderlijk mooie weefproeven.

De behoefte om deze techniek op een moderne manier toe-

pasbaar te maken werd bij mij in de loop van dat jaar steeds sterker. Het duurde een paar jaar en een verhuizing voordat ik de wens tot uitvoering bracht. Ik combineerde de mogelijkheid van taqueté om schuine lijnen te weven met de techniek van het rasterontwerpen en ontwikkelde zo tien vloer- of wandkleden. In dit artikel wil ik mijn persoonlijke ontdekkingstocht beschrijven, op zoek naar weefsels met een nieuw gezicht.

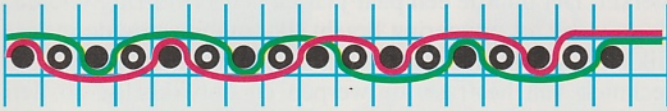

Basisinformatie

In het novembernummer 1990 van Handwerken zonder Grenzen (5/90) staat een uitvoerige beschrijving. Ik zal deze hier in het kort samenvatten.

Op het eerste gezicht is een taquetéweefsel een weefsel in linnenbinding met inslageffect. Opvallend is verder dat er op één inslaglijn twee (of meer) kleuren naast elkaar voorkomen.

De structuur van taqueté wordt gevormd door 2 kettingstelsels en 2 of meer inslagstelsels.

Doorsnede van de ketting van een tweekleuren-taqueté (zwart rondje = bindketting, open rondje = patroonketting) met 2 elkaar aanvullende inslagen in contrasterende kleuren (hier rood en groen).

De ketting bestaat uit:

1. de bindketting die met de inslag een linnenbinding vormt (zwart rondje in tekeningen);
2. de patroonketting die in blokvorm op of onder de inslagen ligt (open rondje in tekeningen).

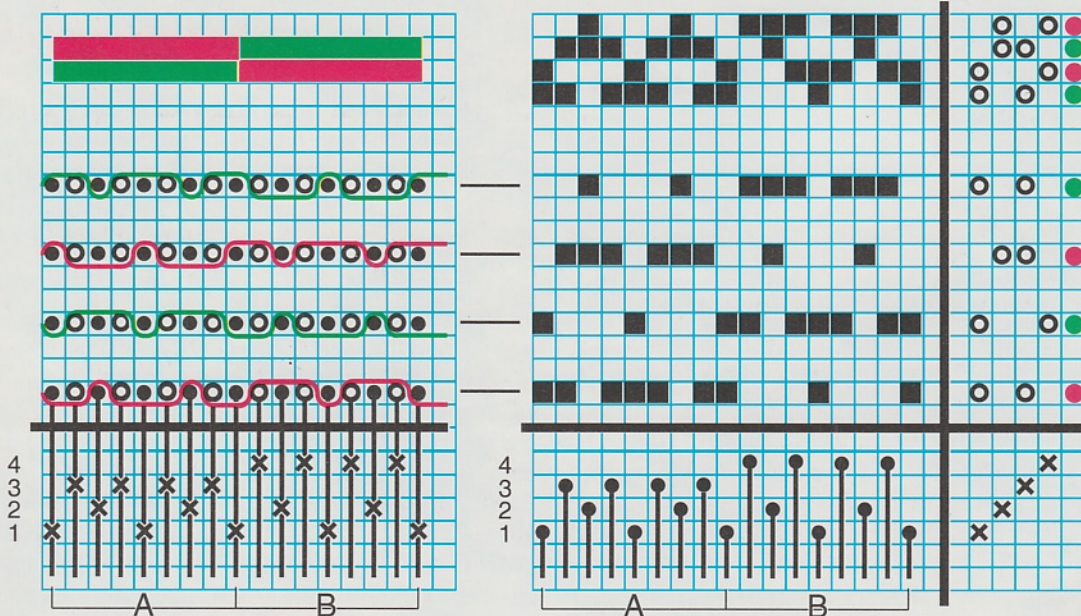
De patroonketting is onzichtbaar in het uiteindelijke weefsel, in tegenstelling tot de bindketting.

De inslagstelsels zijn minimaal twee elkaar aanvullende inslagen die beide van zelfkant tot zelfkant lopen. Het elkaar aanvullen bestaat daaruit dat als de één op de patroonketting ligt, de ander op die plaats eronder zal liggen. Ten opzichte van de bindketting werken beide inslagen hetzelfde en in linnenbinding.

Het aantal schachten voor de bindketting, die in linnenbinding werkt, is 2. Voor elk patroonblok is één schacht méér nodig. Voor de eenvoudigste taqueté met twee kleuren en twee blokken heeft men aan 4 schachten voldoende; zie onderstaand voorbeeld.

Links: de vier doorsnedes van één rapport met daaronder de afgeleide inrij, bovenaan het resultaat. Tussen A en B komt de kleurwissel; deze komt op/onder een draad van de bindketting.

Rechts: het traditionele weefplan ingevuld voor deze inrij en inslagen met inrij, trapwijze, aanbinding en weefschema.

Detail van de voorzijde van het weefsel waarvan op de vorige bladzijde de achterkant is afgebeeld. Het heeft getande snijlijnen op de verticale grens tussen twee blokken, de schuine lijnen zijn glad.

Voor mij begint het leuk te worden als er méér dan 4 schachten ter beschikking staan. Ik houd van ingeregen weefsels en de ontwerpmogelijkheden worden met elke schacht groter. Eén schacht erbij betekent een blok méér om mee te ontwerpen. Als er 3 blokken ingeregen zijn, dan kan men ook met 3 kleuren op één inslaglijn werken. Die 3 kleuren moeten wel elk apart ingeslagen worden. Zelf was ik nieuwsgierig naar de mogelijkheden die ontstaan als de patroondraden opeenvolgend ingeregen worden. Ik dacht aan de mogelijkheid van schuine

lijnen, van een inrijg met een terugkeer en aan de grotere geometrische patronen die dit mogelijk zou moeten maken.

De keuze om kleden te weven komt voort uit het feit dat taqueté onzichtbaar versterkt is door de patroonketting en omdat de structuur stevig is. Door met een opeenvolgende inrijg van de patroonketting te werken kan men voorkomen dat op de snijlijn van twee blokken hele en halve vlotters elkaar afwisselen. Een strakke snijlijn is mooier en mogelijk bij een inrijg van de patroonketting op opeenvolgende schachten. Dat houdt tevens in dat de ontwerpmogelijkheden veranderen. Bij blokinrijg werkt men met blokontwerpen. Bij een opeenvolgende inrijg blijkt het praktisch rasters met schuine lijnen te gebruiken voor het ontwerpen.

Ontwerpen met rasters

Het idee was om geometrische motieven te ontwerpen die vrij groot moesten worden en schuine lijnen moesten bevatten. Dat zou iets nieuws opleveren voor handweefsel. Het gebruik van rasters kende ik al om blokontwerpen te maken, maar nog nooit had ik ze gebruikt met schuine lijnen erin. Het bleek een vruchtbaar idee. Rasters worden gevormd door elkaar kruisende lijnen. In dit geval horizontale, verticale en daaroverheen nogmaals hetzelfde raster maar 45° gedraaid, waarbij de

Rasterprobeersels; van linksboven naar rechtsonder: het raster, benadrukte lijnen, lijnen weglaten en vlakjes invullen, vlakjes invullen (Arabisch effect), op-art, vreemde strepen.

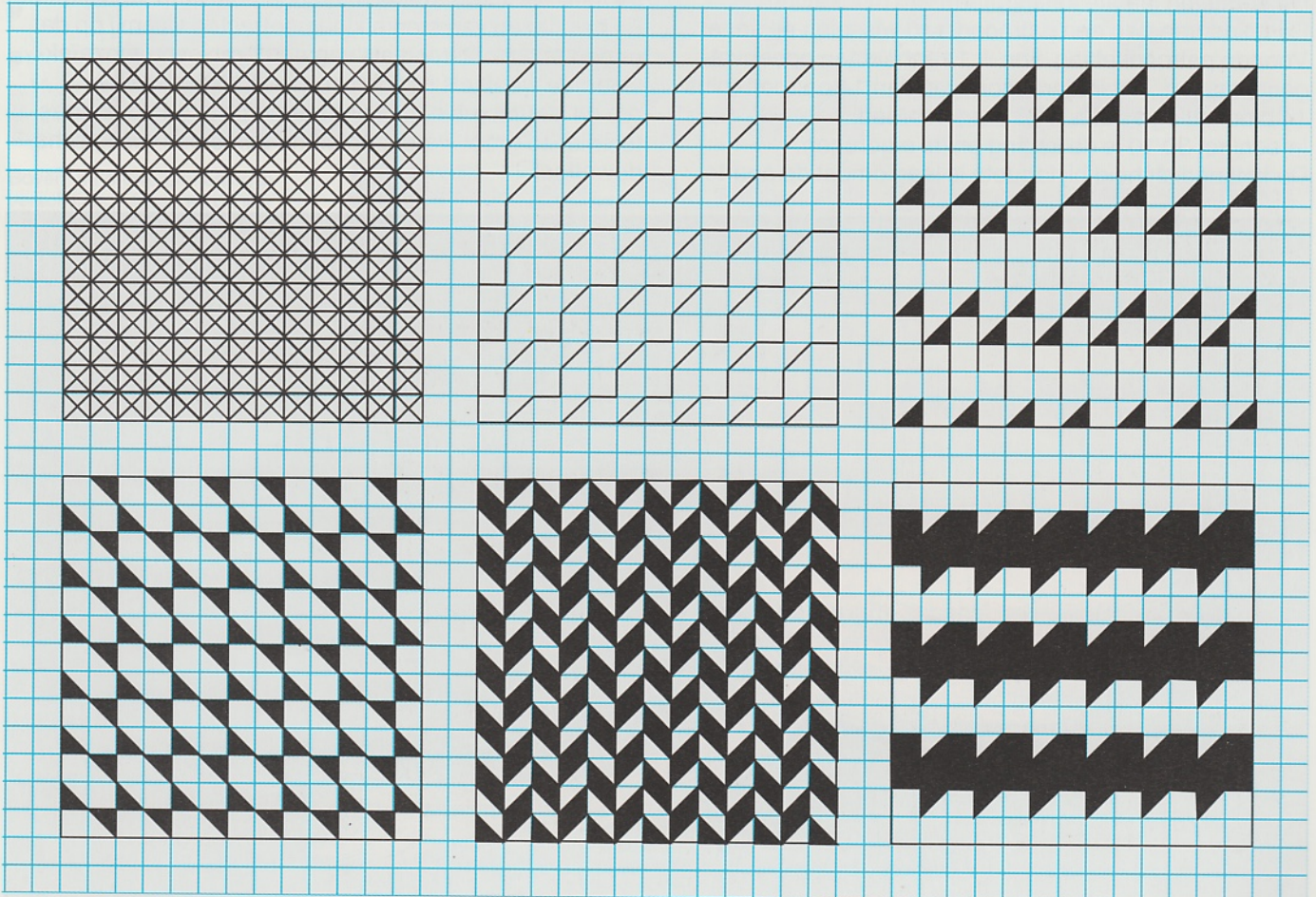
lijnkruisingen op elkaar vallen. Natuurlijk kunnen ook schuine rasters van 60° gebruikt worden. Het is heel erg leuk en verslavend om met 10 kopieën van je raster en potlood en gum te gaan zoeken naar de mogelijkheden. Als je eenmaal een begin hebt, komen er steeds meer ideeën. Een begin is bijvoorbeeld lijnen te benadrukken of juist stukjes lijn weg te gummen. Dan kun je vlakken gaan invullen en plots ontdek je het eerste vormpje dat herhaald kan worden. Zo'n vormpje kan ook gedraaid, gespiegeld of versprongen worden. Als twee kleuren niet meer voldoende lijken, kan een derde of vierde kleur toegevoegd worden door in de hoogte van kleur te wisselen of een kleur te vervangen door een andere. De papieren raken vol kleine stukjes probeersels.

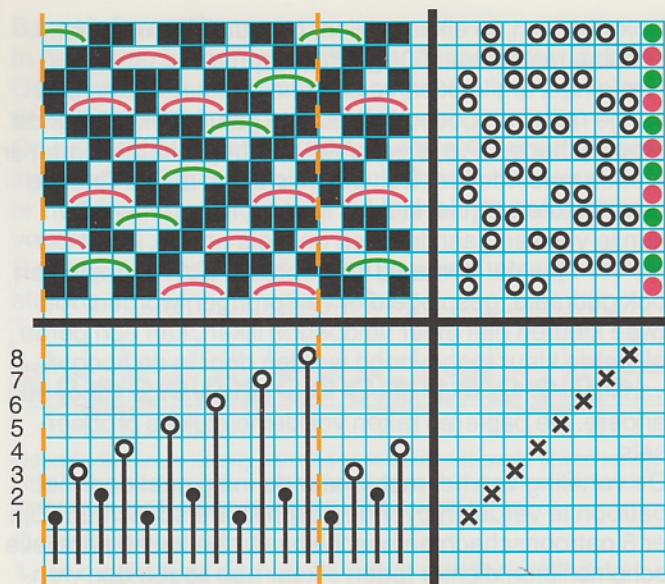
De vertaling van het raster naar de inrijg gaat door het patroon te verdelen over de beschikbare schachten. Zijn er 6 patroonschachten beschikbaar, dan zullen parallelle schuine lijnen dichter tegen elkaar aan liggen dan wanneer er 14 schachten voor het patroon over zijn. Met slechts 4 schachten kan je ook schuine lijnen weven door de patroondraden te selecteren en in te lezen.

Weefproef

Het was een uitdaging om die getekende ontwerpen ook geweven te krijgen. Er waren heel wat problemen en raadsels om op te lossen.

Als kettingmateriaal gebruikte ik vissersgaren nr. 9. De proef is geweven op een 16-schachts-dobbygetouw.

Weefplan met opeenvolgende inrijg van de patroondraden op 8 schachten met trapwijze en bindingstekening. Het deel tussen de gele stippellijnen is het rapport van de inrijg. De 12 getekende inslagen is het rapport van de inslag; het gekleurde balletje rechts geeft de kleur van de inslag aan. De zwarte hokjes van de effectentabel geven aan dat de kettingdraden op zijn, de open hokjes dat de kettingdraden neer zijn.

Voor een getouw met 6, 8 of 12 schachten is het principe hetzelfde. De bindketting is alternerend op schacht 1 en 2 ingereggen (de schachten het dichtst bij de wever). De eerste en laatste kettingdraad zijn bindketting. Een binddraad en een patroondraad wisselen elkaar af. Voor de patroonketting kon ik 14 schachten opeenvolgend inrijgen. Het inrijgrapport was dan 14 patroon- plus 14 bindkettingdraden is 28 draden breed. In een riet 30/10 is de ketting enkel ingereggen. De kettingdichtheid bij taqueté is laag omdat de aparte

draden van een inslagenheid goed over elkaar heen moeten kunnen schuiven. De maximale breedte per inrijgrapport was (28 draden van het inrijgrapport gedeeld door 3 draden/centimeter) ruim 9 centimeter. Toch is de breedte van het ontwerp niet beperkt door deze berekening, omdat je de rasterpatronen op elkaar kunt laten aansluiten.

Het was een grote verrassing te zien dat aan de achterkant van de weefproef getande snijlijnen ontstonden. Op bladzijde 49 is dit duidelijk te zien; op bladzijde 50 staat een detail van de voorkant van dit proefweefsel. Deze getande snijlijnen aan de achterzijde openen weer hele nieuwe ontwerp mogelijkheden. Om te voorkomen dat ze aan de voorkant van het weefsel ontstaan moest ik de beide patroondraden tussen twee omhoogzijnde binddraden omhoog tillen.

Inslagmateriaal en kleur

Geometrische motieven zijn mooi op een afstand maar van dichtbij moet er voor het oog ook wat te beleven zijn. Met een kast vol garens en restanten kan je heel creatief worden. Als inslagmateriaal gebruikte ik een samengestelde draad zoals je die wel kent van corduroyweefsels. Wol geeft een goede bedekking en linnen geeft de vereiste stijfheid. Dat waren belangrijke criteria. Ik zocht al wevend naar een draaddikte die een schuine lijn van 45° gaf. Het samengestelde garens bevatte dan tussen de 14 en 20 draden van zowel wol, katoen, linnen als fantasiegaren. Een verrassend gecombineerde draad met zowel textuur- als kleurvariatie maakt een ontwerp veel sterker. Bij het kiezen van sterke kleurcontrasten viel mij op dat er een effect ontstond als van een Arabische mozaïekvloer: de weefsels hadden een folkloristische sfeer. Als de kleurcombinaties erg harmonisch en de contrasten niet zo groot waren, ontstond soms een rustig schaduweffect.

